Bijlage 1: Tweede voortgangsrapportage Actieprogramma Integrale Aanpak Jihadisme

Inleiding

Met de 38 maatregelen in het Actieprogramma Integrale Aanpak Jihadisme blijft het kabinet stevig inzetten op de bestrijding en verzwakking van de jihadistische beweging in Nederland en het tegengaan van radicalisering. Voor u ligt de tweede voortgangsrapportage inzake de uitvoering van dit Actieprogramma (conform de gewijzigde motie van het lid Pechtold 29754, nr. 267). Hierin wordt een stand van zaken gegeven over de verschillende actiepunten en wordt ingegaan op belangrijkste vorderingen geboekt sinds de aanbieding van de vorige voortgangsrapportage op 12 november 2014.

Er is gekozen om de rapportage dit keer in de vorm van een schematisch overzicht van alle maatregelen aan te bieden, conform de toezegging van de Minister van Veiligheid en Justitie tijdens het plenaire debat van 11 februari 2015. Per maatregel wordt stand van zaken gegeven en over de recente voortgang gerapporteerd. Waar mogelijk en relevant, worden beschikbare aantallen genoemd ter illustratie van de toepassing van maatregelen uit het Actieprogramma. Aantallen die lopende opsporing- en/of inlichtingenonderzoeken schaden, zijn niet in deze voortgangsrapportage opgenomen. De genoemde aantallen betreffen de cumulatieve aantallen sinds de verhoging van het dreigingsniveau naar ‘substantieel’ in maart 2013, tenzij anders vermeld.

Het Actieprogramma omvat een overzicht van alle maatregelen die het kabinet inzet in de aanpak van jihadisme. Dit betreft echter geen statische werkvoorraad, maar is een steeds veranderend werkdocument, waarbij voortdurend wordt bekeken waar aanvullingen en aanscherpingen nodig zijn in de aanpak. Indien van toepassing, gebeurt dit op basis van het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN), waarin een laatste inschatting van de terroristische dreiging in Nederland wordt gegeven, en/of nieuwe inzichten en ervaringen uit de uitvoeringspraktijk.

	1. Risicoreductie jihadgangers			
Nr	**omschrijving**	**Planning**	**Stand van zaken**	**Recente ontwikkelingen**
1	Naar onderkende uitreizigers die zich aansluiten bij een terroristische strijdgroepering wordt een strafrechtelijk onderzoek opgestart.	doorlopend	In totaal lopen er in Nederland op dit moment ruim zestig 'jihad-gerelateerde' strafrechtelijke onderzoeken naar circa negentig personen. Zie ook de opmerkingen over de jurisprudentiële ontwikkelingen bij *maatregel 14*. Voor alle onderkende uitreizigers die zich aangesloten hebben bij een terroristische strijdgroepering, wordt indien mogelijk een strafdossier opgebouwd. Het feit dat de uitgereisden zich in de meeste gevallen in Syrië of Irak bevinden, bemoeilijkt de opbouw van een strafdossier. In de situatie dat iemand terugkeert naar Nederland wordt beoordeelt of strafrechtelijk handelen in de reden ligt. De politie heeft bij de Landelijke Eenheid een dedicated team ingericht (20fte) en verder teams bij de regionale eenheden (ca. 30 onderzoeken). Bij alle eenheden waar CTER zaken spelen wordt hoge prioriteit gegeven aan verrichten van CTER onderzoeken naar uitreizenden en ronselaars en facilteerders daarvan.	In de rapportageperiode heeft de rechter uitspraak gedaan in een zaak van een teruggekeerde Syriëganger. De rechter achtte het bewezen dat de man naar Syrië is afgereisd en zich aldaar heeft aangesloten bij een jihadistische terroristische strijdgroep. Het Gerechtshof in Den Haag heeft in een hoger beroep een man veroordeeld voor het deelnemen en meewerken aan terrorisme trainingen en strafbare voorbereiding brandstichting. Hiervoor heeft hij 18 maanden gevangenisstraf opgelegd gekregen. (d) (Zie hieromtrent ook de ontwikkelingen bij *maatregel 14*)
2	Verdachten en veroordeelden voor een terroristisch misdrijf worden conform huidige regelgeving direct geplaatst op de Terroristen Afdeling (TA).	doorlopend	Er zitten op dit moment negen verdachten op de TA. Van de overige verdachten is de voorlopige hechtenis (al dan niet op verzoek van het OM) is geschorst. Capaciteit heeft tot op heden aan de vraag kunnen voldoen, uitbreiding indien nodig snel te realiseren.	Er wordt, zoals toegezegd tijdens het Algemeen Overleg over het gevangeniswezen op 22 januari jl., onderzoek gedaan of het (individuele) regime op deze afdelingen meer op maat kan worden vormgegeven om de terugkeer in de maatschappij van deze gedetineerden beter te kunnen begeleiden. Er wordt bezien of de verschillende typen gedetineerden die op deze afdelingen is geplaatst binnen de TA's in verschillende compartimenten zouden moeten of kunnen worden geplaatst.
3	In het kader van het strafrecht bestaan verschillende mogelijkheden om terugkeerders langdurig onder toezicht te stellen.	doorlopend	In iedere strafzaak betreffende terrorisme waarin dat mogelijk is, benut het OM de mogelijkheid de strafrechter te vragen voorwaarden aan eventuele voorwaardelijke schorsing van voorlopige hechtenis, dan wel voorwaardelijke invrijheidstelling te verbinden die toezicht op de betrokkenen mogelijk maken. Bezien wordt of elementen uit ISD kunnen worden toegepast op terugkeerders. Op dit moment is dat (nog) niet het geval, omdat in de huidige casuïstiek het vereiste van 'stelselmatigheid' ontbreekt.	De maatregelen 3 a en b worden in beginsel toegepast in iedere strafzaak waarin dat mogelijk is.
4	Onderkende uitreizigers die zich aansluiten bij een terroristische strijdgroepering verliezen het Nederlanderschap.	2015	a. voorstel tot wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap ter verruiming van de mogelijkheden voor het ontnemen van het Nederlanderschap bij terroristische misdrijven (34 016):	a. Is door de TK aanvaard. b. Op 18 december 2014 gestarte consultatietermijn is gesloten, adviezen worden verwerkt zodat in april advies aan de Raad van State (RvS) kan worden

			b. Voorstel tot wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap in verband met het intrekken van het Nederlanderschap in het belang van de nationale veiligheid.	gevraagd.
5	Onderkende uitreizigers met een niet-EU nationaliteit worden ongewenst vreemdeling verklaard (voor het Schengengebied).	doorlopend	Waar onderkende (potentiële) uitreizigers niet de Nederlandse nationaliteit hebben, kan de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) het verblijfsrecht beëindigen en een inreisverbod of een ongewenstverklaring opleggen. De vreemdeling van wie het verblijfsrecht is beëindigd en die Nederland nog niet heeft verlaten of is teruggekeerd kan worden uitgezet onder regie van de Dienst Terugkeer & Vertrek. Deze maatregelen worden toegepast bij vreemdelingen die op basis van een ambtsbericht van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) of Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) in verband kunnen worden gebracht met jihadisme of een (potentiële) uitreis in dit kader en ten aanzien van wie de AIVD of MIVD heeft geconcludeerd dat zij een gevaar zijn voor de nationale veiligheid.	In de rapportageperiode betreft het minder dan vijf gevallen.
6	Onderkende uitreizigers met een of meerdere nationaliteiten die zich aansluiten bij een terroristische strijdgroepering worden gemeld bij de autoriteiten van die landen (van hun niet-Nederlandse nationaliteit).	onderzoek gereed zomer 2015	Onderkende uitreizigers die zich aansluiten bij een terroristische strijdgroepering worden internationaal gesignaleerd via Interpol Notices, het Schengen Informatie Systeem (SIS II) en rechtshulpverzoeken.	Op dit moment wordt, in samenwerking met de partners in de Contraterrorisme (CT)- keten en in samenhang met aanpalende maatregelen, onderzocht of en waar de bestaande informatie-uitwisselingspraktijk van politie- en inlichtingendiensten met counterparts in derde landen kan worden aangevuld dan wel versterkt. Hierbij dient zoveel als mogelijk gebruik te worden gemaakt van de reeds bestaande instrumenten en kanalen. Bovendien zal moeten worden gehandeld binnen de kaders van de relevante nationale wetgeving en internationale verdragen, zoals de Wet Bescherming persoonsgegevens en het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM), hetgeen in de praktijk zou kunnen leiden tot een beperking van het aantal gevallen waarin de maatregel kan worden toegepast.
7	Van uitreizigers over wie gegronde vermoedens bestaan van aansluiting bij een terroristische strijdgroepering worden Nederlandse reisdocumenten gesignaleerd ter vervallenverklaring of weigering.	doorlopend	Het criterium voor het signaleren van een paspoort onder artikel 23 van de Paspoortwet is het gegronde vermoeden dat de betrokken persoon buiten het Koninkrijk handelingen zal verrichten, die een bedreiging vormen voor onder andere de veiligheid van Nederland. Bij de paspoortmaatregel is prioriteit gegeven aan de mensen die Nederland nog niet hadden verlaten. In een aantal gevallen is ook bij onderkende uitreizigers het paspoort gesignaleerd ter vervallenverklaring, wanneer het gegronde vermoeden bestond dat de betrokken persoon naar jihadistisch	Er zijn sinds december 2013 rond de 65 paspoorten gesignaleerd ter vervallen verklaring. Het gaat hier om signaleringen van paspoorten van reeds uitgereisde personen (maatregel 7), maar ook om paspoorten van personen van wie het gegronde vermoeden bestaat dat ze zullen uitreizen naar jihadistisch strijdgebied (maatregel 15). Er wordt doorlopend gekeken naar noodzaak van het voortduren van de maatregel in de individuele gevallen. Wanneer het gegronde vermoeden niet langer bestaat, wordt de signalering opgeheven. Dit is inmiddels in

			strijdgebied was afgereisd. In deze gevallen heeft de signalering tot doel detectie bij eventuele terugkeer. Nederland loopt samen met een aantal andere landen daarmee met de uitvoering van een dergelijke maatregel voorop in Europa.	ongeveer 10 gevallen gebeurd. De meest betrokken gemeentes hebben uitgebreide informatie ontvangen over de paspoortprocedure. Tevens biedt de Rijksdienst voor Indentiteitsgegevens (RvIG) op hun website een procedurebeschrijving aan ten behoeve van de gemeenten.
8	Onderkende uitreizigers die zich aansluiten bij een terroritische strijdgroepering worden geplaatst op de nationale terrorismelijst.	doorlopend	De maatregel kan worden opgelegd wanneer het gegronde vermoeden bestaat van terroristische activiteiten of de ondersteuning daarvan door betrokken persoon. Deze maatregel is ter vermindering van de dreiging die van Nederlanders uit kan gaan die zich hebben aangesloten bij een terroristische organisatie. Door personen op de nationale terrorismelijst te plaatsen zijn hun financiële tegoeden bevroren en is het verboden aan hen financiële tegoeden of middelen ter beschikking te stellen. Om tot listing van een persoon over te gaan moeten er voldoende aanwijzingen zijn dat betrokkenen gerekend kunnen worden tot de kring van personen en organisaties, bedoeld in VN VR Resolutie 1373. Enkel het feit dat iemand uitreist naar Syrië is onvoldoende voor listing. Voorts kunnen er operationele overwegingen zijn om een persoon (nog) niet voor te dragen voor listing. Ook op de uitvoering van deze maatregel loopt Nederland samen met een aantal andere landen, voorop in Europa.	Sinds december 2013 heeft de minister van Buitenlandse Zaken in overeenstemming met de ministers van Financiën en Veiligheid en Justitie 19 personen toegevoegd aan de nationale terrorismelijst, waarvan acht sinds de vorige voortgangsrapportage (a,b).
9	Onderkende uitreizigers worden conform de regels direct uitgeschreven als ingezetene in de Basisregistratie Personen (BRP) en eventuele uitkeringen, financiele toelagen, studiefinanciering worden beëindigd. Waar nodig worden wetten daarop aangepast.	doorlopend april 2015 in consultatie	Er wordt een wetsvoorstel voorbereid waarin wordt voorzien in een op deze situatie toegesneden beëindigingsgrond. Deze beëindigingsgrond houdt in dat een uitkering, toeslag of studiefinanciering direct kan worden beëindigd wanneer iemand is aangemerkt als onderkende uitreiziger. Deze beëindigingsgrond wordt opgenomen in alle relevante wetten. Op deze manier wordt het voor de uitvoering eenduidig wat in een dergelijk geval moet gebeuren en kan in alle gevallen de financiële ondersteuning direct worden beëindigd.	Van elke onderkende uitreiziger die een sociale uitkering ontving, is deze stopgezet. Dit zijn er sinds november 2013 ruim 70 (b). De ministeries van OCW, SZW en Financiën werken aan aanvullende wetgeving in samenspraak met het ministerie van VenJ. Het wetsvoorstel zal in april 2015 in consultatie gaan. De ontvangen adviezen worden na ommekomst van de inbrengtermijn zo snel mogelijke in het wetsvoorstel verwerkt, zodat het wetsvoorstel naar verwachting rond de zomer naar de RvS kan worden gezonden (b).
10	Het wordt kwaadwillenden moeilijker gemaakt om aan aanslagmiddelen te komen.	doorlopend	Om de risico's van jihadisten te reduceren worden maatregelen getroffen om het kwaadwillenden, waaronder jihadisten, moeilijker te maken om aan aanslagmiddelen te komen. Zelfgemaakte explosieven zijn een voorkeurswapen voor terroristen en andere criminelen. Dit komt ten eerste door de vrije verkrijgbaarheid van precursoren, chemische grondstoffen waarmee explosieven vervaardigd kunnen worden. De beschikbaarheid van	Wetsvoorstel precursoren voor explosieven wordt rond de zomer 2015 bij de TK ingediend. (a,b) Gerichte informatiecampagne NCTV sinds augustus 2014, via welke nu alle grote retailketens, groothandels en de relevante brancheorganisaties bezocht zijn (ca. 70) en geïnformeerd zijn over de risico's van bepaalde producten en de aankomende regels. Deze partners informeren op hun beurt weer hun vestigingen en/of afnemers. Bedrijven melden vooruitlopend op de wetgeving reeds verdacht

			deze stoffen wordt beperkt middels EU verordening 98/2013 en aanvullende Nederlandse wetgeving; tevens moeten bedrijven verdachte transacties, verdwijningen en diefstal melden bij de overheid. Bij aanslagen is ook veelvuldig gebruik gemaakt van vuurwapens. De informatiedeling, opsporing en inlichtingenverwerving inzake (pogingen tot) verwerving van aanslagmiddelen worden geïntensiveerd, met name wat betreft de verkrijgbaarheid van vuurwapens in het criminele circuit en de vermenging van dit circuit met jihadistische netwerken. Modi operandi kunnen echter veranderen, daarom wordt doorlopend onderzoek gedaan naar bestaande en nieuwe aanslagmiddelen en methoden en wordt verkend of aanvullende tegenmaatregelen nodig zijn.	gedrag bij het Meldpunt Verdachte Transacties Chemicaliën, een samenwerkingsverband van de nationale politie (loket CENTREX CBRN/E) en de FIOD. (a,b) Als vervolg op het Landelijke Platform Vuurwapens is besloten tot de oprichting van een nieuw netwerk tussen de operationele diensten van de politie, Kmar, douane en OM. Ook het ministerie van Veiligheid en Justitie zal hierbij aansluiten. Dit zwaardere netwerk versterkt de informatie uitwisseling tussen de operationele diensten en de internationale samenwerking om zo slagvaardiger de verspreiding en het gebruik van illegale wapens tegen te gaan. (c,d) Ook is in JBZ-verband besloten de grenscontroles binnen het bestaande wetgevingskader te intensiveren en tot een betere uitwisseling van inlichtingen te komen.(c)
11	Bestuurlijke maatregelen risicoreductie jihadgangers	17 maart in consultatie voor de zomer naar RvS	Het wetsvoorstel 'Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding' voorziet in maatregelen zoals een meldplicht en een gebiedsverbod ter bescherming van de nationale veiligheid. De maatregelen kunnen worden opgelegd aan personen die op grond van hun gedragingen in verband kunnen worden gebracht met (ondersteuning van) terroristische activiteiten.	Wetsvoorstel is op 17 maart jl. in consultatie gegeven. De ontvangen adviezen worden na ommekomst van de inbrengtermijn (sluitingsdatum 29 april aanstaande) zo snel als mogelijk in het wetsvoorstel verwerkt, zodat het wetsvoorstel naar verwachting voor de zomer voor advies naar de RvS kan worden gezonden (a, b).
12	Consulaire bijstand door Nerderlandse ambassades in aangrenzende landen.	doorlopend	Het kan voorkomen dat een Nederlander die terugkeert uit jihadistisch strijdgebied bij een Nederlandse vertegenwoordiging in het buitenland om consulaire bijstand vraagt. Bijvoorbeeld omdat iemand niet (meer) over een geldig Nederlands reisdocument beschikt en terug wil keren naar Nederland. De diplomatieke vertegenwoordigingen in de relevante regio's zijn alert op personen die terugkeren uit jihadistisch strijdgebied. Via trainingen zijn zij bewust gemaakt hoe te handelen in dergelijke zaken.	Het ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ) krijgt jaarlijks tienduizenden (telefonische) verzoeken om consulaire bijstand. BZ kan, in die gevallen waar zij beschikt over informatie over personen en/of organisaties die een mogelijke dreiging vormen voor de nationale veiligheid, informatie delen met relevante overheidspartners.
13	Een nieuw op te richten exit-faciliteit in Nederland.	1 juli 2015	Faciliteit zal o.a. voorzien in een website en hulplijn voor gemeenten die jihadistische spijtoptanten hebben gemarkeerd voor verdere professionele begeleiding. Er komt een netwerk van begeleidingsexperts beschikbaar om in eigen beheer ontwikkelde hulptrajecten aan te bieden, of extern ingekochte interventies te begeleiden. De exit-faciliteit zal prioriteit geven aan verzoeken van uit Veiligheidshuizen en Casusoverlegvormen en vanuit de TA's. Behandelmethodieken en risico inschattings-instrumenten zullen onderling tussen NCTV/Dienst Justitiele Inrichtingen (DJI)/gemeenten worden afgestemd.	De exit-faciliteit is op dit moment in de voorbereidende fase. Een kwartiermaker bouwt de faciliteit op. Op 1 juli 2015 is de exit-faciliteit operationeel.

			Organisatorisch zal de exit-faciliteit gebruik van het steunpunt voor familie (*maatregel 23b*), De exit-faciliteit gaat zorgdragen voor een geselecteerde pool van experts en zal de effectiviteit van ingezette expert trajecten gaan monitoren.	
	2. Interventies uitreis			
14	Bij redelijke verdenking van uitreis wordt strafrechtelijk ingegrepen.	doorlopend	Inzet van het strafrecht voor wat betreft de onderzoeken op potentiele uitreizigers is primair gericht op het voorkomen dat personen daadwerkelijk afreizen naar het strijdgebied. Het OM is afhankelijk van signalen vanuit de politie en vanuit ketenpartners (voornamelijk op lokaal niveau) die er op wijzen dat personen niet alleen naar Syrie willen afreizen, maar dat zij daarbij het doel hebben om deel te gaan nemen aan de gewelddadige strijd (denk bijvoorbeeld aan signalen vanuit scholen of uit de wijk).	Er vindt waar mogelijk strafrechtelijke interventie plaats om uitreizen te voorkomen. Dit leidt niet altijd tot strafrechtelijke onderzoeken. Wel worden deze zaken opgenomen in casusoverleggen. Het OM wordt hierbij steeds vaker geconfronteerd met nieuwe ontwikkelingen: hele gezinnen vertrekken naar Syrië om zich te vestigen in het kalifaat. Denk aan (jonge) vrouwen of kinderen die eveneens afreizen naar Syrie afreizen, waarbij er geen enkel signaal is dat zij daarheen gaan om te gaan strijden. Wanneer deze signalen ontbreken is er geen verdenking op basis waarvan strafrechtelijk kan worden geacteerd. In februari zijn twee verdachten door de rechtbank Arnhem vrijgesproken. Het OM is in deze zaken in hoger beroep gegaan.
15	Bij gegronde vermoedens van uitreis worden de reisdocumenten gesignaleerd ter vervallenverklaring of weigering (inclusief identiteitskaarten).	doorlopend 17 maart 2015 in consultatie april 2015 in consultatie	In een aantal gevallen is, naast bij gegronde vermoedens van uitreis, ook bij onderkende uitreizigers het paspoort gesignaleerd ter vervallenverklaring (maatregel 7) met als doel detectie bij eventuele terugkeer. De mogelijkheid een uitreisverbod op te leggen is opgenomen in het in maatregel 11 genoemde wetsvoorstel "Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding". Ter ondersteuning van de maatregel wordt ook een wijziging van de Paspoortwet voorbereid. Hierin wordt geregeld dat paspoorten en de Nederlandse identiteitskaarten van rechtswege vervallen bij het opleggen van een uitreisverbod. Tevens wordt het mogelijk om in dit geval betrokkene een vervangend identiteitsbewijs te geven.	Er zijn sinds december 2013 rond de 65 paspoorten gesignaleerd ter vervallen verklaring. Het gaat hier om signaleringen van paspoorten van reeds uitgereisde personen (maatregel 7), maar ook om paspoorten van personen van wie het gegronde vermoeden bestaat dat ze zullen uitreizen naar jihadistisch strijdgebied (maatregel 15). In de rapportageperiode zijn meerdere personen aan de buitengrenzen van de Schengenzone of in Turkije tegengehouden (a). Het Wetsvoorstel "Tijdelijke wet bestuurlijke bevoegdheden terrorismebestrijding" is op 17 maart jl. in consultatie gegeven. De ontvangen adviezen worden na de inbrengtermijn (sluitingsdatum 29 april aanstaande) in het wetsvoorstel verwerkt. Het wetsvoorstel wordt naar verwachting voor de zomer naar de RvS gezonden (b). Het voorstel tot wijziging van de Paspoortwet zal in april in consultatie worden gegeven. Hiervoor is een apart traject omdat de Paspoortwet een Rijkswet is. Het streven is evenwel om beide wetsvoorstellen vanwege hun samenhang gelijktijdig in de TK te behandelen (b).
16	In geval van vermoedelijke uitreis wordt de directe omgeving gewaarschuwd.	doorlopend	Potentiële uitreizigers die in beeld zijn, worden besproken in een multidisciplinair casusoverleg in het lokale domein. De betrokken partijen bepalen daar de meest effectieve aanpak. Het informeren van de	Sinds begin van de uitvoering van het Actieprogramma heeft de lokale overheid enkele malen de omgeving geinformeerd over een op hande zijnde uitreis. In een aantal gevallen heeft dit bijgedragen aan het voorkomen

			omgeving door de lokale overheid kan een onderdeel van de aanpak zijn. Maatregel is gerelateerd aan *maatregel 30*, ondersteuning lokale aanpak.	van uitreis.
17	In geval van vermoedelijke uitreis waarbij een minderjarige betrokken is, worden kinderbeschermingsmaatregelen getroffen.	doorlopend	Meldingen van aan jihadisme gerelateerde kindzaken worden gedaan bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK).	In de periode februari 2013 tot 6 maart 2015 zijn bij de RvdK 46 aan jihadisme gerelateerde kindzaken gemeld. Het ging om 31 kinderen in gezinsverband en om 15 individuele minderjarige potentiële vertrekkers.
	3. Radicalisering			
18	Indien sprake is van ronselen voor de gewapende strijd wordt strafrechtelijk ingegrepen.	doorlopend	Deze onderzoeken worden binnen de regionale recherche opgepakt, dan wel in afstemming met het dedicated team bij de Landelijke Eenheid. In alle strafrechtelijke onderzoeken (zoals bijvoorbeeld uitreis-onderzoeken) waarin aanwijzingen voor ronselpraktijken worden aangetroffen, worden deze nader onderzocht.	In deze rapportageperiode heeft de rechter een verdachte vrijgesproken van ronselen voor de gewapende strijd en opruiing. In deze uitspraak is de verdachte vrijgesproken voor wat betreft 205 Sr. 'Gewapende strijd' bevat wel gevechtshandelingen, concrete hand- en spandiensten, maar niet enkel moreel, ideologisch of financieel steunen, trouwen, zorgen voor bezittingen/huishouden/kinderen. Het OM heeft in deze zaak hoger beroep ingesteld.
19	Strafrechtelijk ingrijpen bij haatzaaien en oproepen tot geweld in extremistisch kader wordt geprioriteerd.	doorlopend	Wanneer het OM dergelijke signalen bereikt, worden deze onderzocht en waar mogelijk strafrechtelijk aangepakt. Zie tevens maatregel 29; dit is onderdeel van activiteiten OSINT team politie. De politie heeft hierbij ook aandacht voor signalen van polarisatie en islamfobie.	In deze rapportageperiode is een persoon veroordeeld voor (onder andere) het verspreiden van opruiende afbeeldingen en bestanden. (a,b)
20	Facilitatoren en verspreiders van jihadistische propaganda worden in hun activiteiten verstoord.	doorlopend 17 maart in consultatie	Zie ook maatregel 29. Facilitatoren en verspreiders van jihadistische propaganda worden indien mogelijk in hun activiteiten verstoord. Online en offline producenten en verspreiders van jihadistische propaganda worden geïdentificeerd. Deze informatie wordt actief gedeeld met handelingsbevoegde instanties en relevante dienstverleners. (a) Voor het blokkeren van haatzaaiende sites die gehost worden buiten Nederland is er reeds overleg tussen het departement en de internetaanbieders, nu de wetgeving hier niet toereikend voor is. Eventuele strafrechtelijke opvolging hiervan voor sites in Nederland gebeurt onder verantwoordelijkheid van het OM. Voor de volledigheid zij evenwel nog verwezen naar even naar een WODC rapport over blokkeren van sites (kinderporno) en het geringe effect daarvan. Tevens wordt daarin beschreven tegen welke juridische complicaties aangelopen wordt. Bij haatzaaien spelen vaak vrijheid van meningsuiting en moeilijke beoordeling van strafbare karakter van de content een belangrijke rol. Het meldpunt terrorisme van de politie	Zie ook maatregel 29 (a). Uit een eerste verkenning is gebleken dat het initiatiefwetsvoorstel slechts bijdraagt aan de bestrijding van overlast en niet aan de algemene bestrijding van jihadisme (b). Het wetsvoorstel zal naar verwachting medio april voor advies naar de RvS worden gezonden(c). Wetgeving om bestuurlijke maatregelen toepassen op facilitatoren is in voorbereiding (zie maatregel 11) (e). In februari 2015 zijn de visa ingetrokken van drie personen die van plan waren te spreken op een evenement in Rijswijk. Een procedure om op effectieve wijze predikers uit visumplichtige landen een visum te weigeren dan wel reeds verstrekte visa in te trekken, wordt nu gemaakt en is naar verwachting in april 2015 gereed (f).

			ontvangt vrijwel geen meldingen over haatzaaiende sites (meldingen over terrorisme, radicalisering en extreem links/rechts). (a) Initiatiefwetsvoorstel van het voormalig TK-lid Dijkhoff, geeft de burgemeester de bevoegdheid gedragsaanwijzingen op te leggen bij huur- en koopwoningen. Er is bezien of dit wetsvoorstel ook in de context van de aanpak van het jihadisme kan worden toegepast.(b) In het kader van het Actieprogramma wordt aan de 'Rotterdamwet' (Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek) de mogelijkheid toegevoegd om personen in het kader van een huisvestingsvergunning te screenen op radicaal, extremistisch of terroristisch gedrag. (c) Maatregelen als onder andere meldplicht kunnen worden opgelegd aan personen die op grond van hun gedragingen in verband kunnen worden gebracht met ondersteuning van terroristische activiteiten.(e) Predikers uit visumplichtige landen, die oproepen tot haat en geweld, wordt een visum geweigerd (f).	
21	Samenwerken met de islamitische gemeenschap.	doorlopend	Het signaleren en tegengaan van radicalisering en maatschappelijke spanningen vergt niet alleen een inspanning van de rijksoverheid. Ook het maatschappelijk middenveld en islamitische gemeenschappen zijn belangrijke partners.	Er is zijn afspraken gemaakt met een vertegenwoordiging vanuit de bij het Contactorgaan Moslims en Overheid (CMO) aangesloten koepelorganisaties over het tegengaan van radicalisering en vergroten van de weerbaarheid (a,b). Moskeebestuurders en religieuze leiders worden getraind in het herkennen en tegengaan van radicalisering en om radicalisering op sociale media tegen te gaan. (a) Eind april wordt met de uitvoer van de plannen begonnen.
22	Versterken van bestaande netwerken van lokale en landelijke sleutelfiguren.	2015/2016	Sleutelfiguren vormen een belangrijke pijler in de preventieve aanpak. Zij komen vaak uit de betrokken gemeenschappen of staan er vanuit hun professionele achtergrond nauw mee in contact. Sleutelfiguren geven tegenwicht aan radicale geluiden.	Het Rijk ondersteunt de meest betrokken gemeenten bij de opbouw van netwerken van sleutelfiguren. (c) In een van deze gemeenten wordt een pilot uitgevoerd om het netwerk uit te bouwen en te inventariseren wat nodig is om radicalisering tegen te gaan. De pilot krijgt vervolg in de andere betrokken gemeenten. Uit gesprekken met een aantal bedreigde sleutelfiguren blijkt dat geen behoefte is aan de aangekondigde vertrouwenspersoon. (a) Bij de politie wordt het intake- en service en aangifteproces geprofessionaliseerd en wordt de bewustwording rond impliciete (doods)bedreigingen vergroot. (b)
23	Betrokken burgers kunnen rekenen op steun.	gereed 1 juli 2015 gereed	De ondersteuningsfaciliteit koppelt experts op het gebied van familieondersteuning aan ouders van radicaliserende, uitgereisde en teruggekeerde jongeren die zelf hulp zoeken. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de hulplijn van het Samenwerkingsverband	Het meldpunt extremisme waar burgers terecht kunnen met strafbare uitingen van extremisme, waaronder jihadisme, is gerealiseerd. (a) Er is met een tiental gemeenten gesproken over lokale bekendmaking van het meldpunt. Andere gemeentes

			Marokkaanse Nederlanders (SMN). (b)	volgen. (a) Een kwartiermaker is in maart start gegaan met de oprichting van faciliteit voor familieondersteuning. De faciliteit wordt medio 2015 operationeel (b).
24	Ondersteuning onderwijsinstellingen.	doorlopend	Er wordt geïnvesteerd in ondersteuning van onderwijsinstellingen, die een rol kunnen hebben in de vroegsignalering en het tegengaan van radicalisering. Ondersteuning wordt aangeboden via de Stichting School en Veiligheid. De Vertrouwensinspecteurs zijn getraind (a). Portals zijn op orde met actuele informatie (b). Over burgerschap wordt de TK in het voorjaar 2015 geinformeerd door de minister en de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) (c). Bestuurders of andere verantwoordelijken van onderwijsinstellingen die publiekelijk terroristische groeperingen ondersteunen worden aangepakt. In de periode augustus 2014-heden heeft dat niet hoeven plaatsvinden (d).	Op maandag 16 maart is er door de minister van OCW een brief naar de TK gestuurd over de rol van onderwijs in de aanpak van radicalisering.[1] In deze brief is aangekondigd dat de ondersteuning van onderwijsinstellingen bestaat uit: Directe ondersteuning van deskundigen op locatie (a); Er komen landelijke interventieteams die scholen en gemeenten kunnen gaan helpen(a); OCW stelt trainingen beschikbaar voor het onderwijspersoneel om jongeren te herkennen die dreigen te radicaliseren (a); OCW investeert in de portals voor sociale veiligheid. Hier komt bijvoorbeeld een 'Hotline' waar onderwijsinstellingen en docenten met vragen terecht kunnen (b); De actuele informatie die op de portals 'School en Veiligheid' en 'Integraal Veilig Hoger Onderwijs' wordt aangeboden wordt doorlopend verbeteren en vernieuwd; op deze veiligheidsportals staan de stappen die een onderwijsinstelling moet nemen bij een concreet geval van een jongere die wil uitreizen.
25	Oprichting expertcentrum maatschappelijke spanningen en radicalisering	gereed	De Expertiseunit (voorheen genoemd expertcentrum) biedt praktijkgerichte expertise gericht op preventie van radicalisering en maatschappelijke spanningen tussen groepen, en bevorderen van sociale stabiliteit. De unit richt zich op het verbinden met netwerken binnen verschillende migranten gemeenschappen en op de ondersteuning van gemeenten en professionals.	De Expertiseunit is sinds 1 februari 2015 operationeel en wordt in loop van 2015 verder opgebouwd (a). De website van de Expertiseunit is sinds maart 2015 operationeel (e). De quickscan onder 50 gemeenten betreffende de vraag naar kennis over de aapak van radicalisering/jihadisme/sociale stabiliteit wordt uitgevoerd. De eerste voorlopige resultaten laten zien dat de aanwezige expertise en netwerken per gemeente zeer uiteen lopen, maar dat de urgentie van een lokaal preventief beleid breed gevoeld wordt. Naar aanleding van de eerste resultaten van de quickscan wordt aan een aatal gemeenten reeds ondersteuning geboden. De training 'Idealen op Drift' wordt uitgevoerd, gericht op vaardigheden in het omgaan met jongeren met extreme idealen. De handreiking voor moskeeën/gemeenten/politie/anti-discrminatievoorzieningen (ADV's) hoe om te gaan met discriminatoire incidenten rondom moskeeën zal afgerond worden in april 2015. De resultaten van het onderzoek naar triggerfactoren zijn

[1] Kamerstuk 29754 nr. 305, vergaderjaar 2014-2015, 16 maart 2015

				voor de zomer beschikbaar. (f)
26	Gerichte inzet op radicaliserende jongeren in lokale risicogebieden.	doorlopend	Gemeenten worden ondersteund bij de ontwikkeling van een integrale aanpak voor radicale personen of in risicobuurten. Ook worden zij ondersteund in het versterken van hun preventieve aanpak van radicalisering.	Specifieke onderwijsinstellingen in kwetsbare gebieden die ter plekke hulp nodig hebben, worden geholpen met trainingen en advies. Ze kunnen hiervoor terecht bij de Stichting School en Veiligheid en de Expertise-unit. (a, b) De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is het gemeentelijk informatieknooppunt voor radicalisering voor en werkt hierin samen met de expertiseunit sociale stabiliteit. Bij de VNG is per 5 januari 2015 een portal voor gemeenten geopend voor vragen over radicalisering. Gemeenten met een verhoogde aandacht voor radicaliseringsproblematiek worden ondersteund via 'Leerkringen' (begeleide intervisiegroepen met gemeenten). De leerkringen zijn gericht op kennisversterking en uitwisseling van ervaringen voor een preventieve aanpak. Eind 2015 zijn de leerkringen afgerond. (c,d) 'Best Practices' uit de leerkringen en verdiepingssessies worden verzameld en verspreid onder gemeenten. De meest betrokken gemeenten worden ondersteund door het organiseren van focusgroepen. De ambities t.a.v. versterking van een preventieve lokale aanpak krijgen verdere uitwerking in de besteding van de extra gelden die zijn gereserveerd in de brief "Versterking van de veiligheidsketen" aan de Tweede Kamer. (a, b,c)
27	Mobiliseren maatschappelijke tegengeluiden en versterken weerbaarheid tegen radicalisering en spanningen.	2015/2016	Het Rijk ondersteunt plannen om tegengeluid en maatschappelijk debat vorm te geven.	In februari is een internationale expertbijeenkomst over tegengeluid georganiseerd. De voorgestelde activiteiten om de aantrekkingskracht van jihadisme te verminderen door stimuleren van tegengeluiden (o.a. op het terrein van social media) worden verder uitgwerkt met internationale experts van het Syria Strategic Communication Advisory Team (SSCAT). Dit team is door de Europese Commissie beschikbaar gesteld. Enkele activiteiten zijn reeds gestart: Er is een online pilot gestart rond het stimuleren van alternatieve boodschappen. (a) Er wordt geïnvesteerd in lokale voorlichtingsbijeenkomsten (totaal 30) in betrokken gemeenschappen voor ouders over ronselen en online gevaren voor jongeren en het herkennen van radicalisering. Hiermee worden in het komende jaar 1200 ouders en jongeren bereikt. (b) Er zijn woordvoeringslijnen over de integrale aanpak en het fenomeen radicalisering zijn gedeeld met alle gemeenten (januari 2015) (d)
28	Maatschappelijk debat over de grenzen rechtsstaat.	2015/2016	Het Rijk ondersteunt plannen om tegengeluid en maatschappelijk debat vorm te geven. Het doel is om zodanig nationale initiatieven met lokale	Er is een meerjarig kader opgesteld om maatschappelijk debat over de rechtsstaat en het samenleven met verschillen te ondersteunen. Daarbij wordt zowel debat binnen islamitische gemeenschap gestimuleerd, als debat

			initiatieven te verbinden zodat het maatschappelijk debat daadwerkelijk wordt gevoerd en de ruimte voor tegengeluid wordt gestimuleerd.	tussen groepen en debat tussen overheid en samenleving. Het plan van aanpak richt zich op drie domeinen, waarbij wordt getracht de drie domeinen op elkaar aan te laten sluiten: *Nationaal publiek debat* (doelgroep: alle Nederlandse burgers). Verbreden en verdiepen publiek debat in Nederland over de rechtsstaat en samenleven met verschillen. Lopende projecten 2015: Opinie en debatprogramma over de rechtsstaat vanuit KIS, Opinie en online debat Meten met twee maten. *Educatie* (doelgroep: jongeren, docenten): Lopende projecten 2015: Roadshow langs 40 scholen over persvrijheid, debattenreeks voor hoger onderwijs in zes steden Meten met twee maten, VIP debatten over Vrijheid, Identiteit en Polarisatie (momenteel loopt een pilot op 3 scholen in Den Haag). Een Nederlandse versie van het Belgische toneelstuk Le Djihad is in ontwikkeling. Er wordt gekeken of en hoe dit kan worden ondersteund vanuit het actieprogramma. *Lokaal debat (doelgroep: gemeenten en inwoners)*; ondersteunen lokale debat- en dialoogstructuur. In samenwerking met een aantal gemeenten wordt onderzocht hoe vorm te geven aan een structuur voor lokaal debat als podium voor verschillende groepen om met elkaar in gesprek te gaan en te blijven. Lopende projecten 2015: This is Me-campagne vanuit KIS waarin jongeren in hun eigen omgeving acties opzetten rondom en in gesprek gaan over vragen rond religie, afkomst en identiteit
	4. Sociale media			
29	Bestrijden van verspreiding van radicaliserende, haatzaaiende jihadistische content.	gereed voor zomer 2015	Er is een specialistisch team (OSINT) bij de politie operationeel dat optreedt tegen o.a. verspreiders en verspreiding van haatzaaiend en opruiend materiaal online. Zowel de landelijke eenheid als de regionale eenheden beschikken over een OSINT team dat werkt aan de bestrijding van radicaliserende, haatzaaiende jihadistische content. (b,c d,e,g) Het wetsvoorstel computercriminaliteit III verbetert de procedure tot verwijdering van strafbare uitingen (jihadistische content) van het internet (Notice and Take Down).	Op dit moment worden gesprekken gevoerd voor de inrichting van een meldpunt.(a) Het team licht onder andere het OM in over mogelijk strafbare uitingen. Het OM onderzoekt of mogelijke strafbare uitingen op een in Nederland gevestigde server voldoende aanknopingspunten bieden voor een strafrechtelijk traject.(d) Het wetsvoorstel computercriminaliteit III wordt naar verwachting voor de zomer bij de Tweede Kamer ingediend. (d)
	5. Informatie-uitwisseling			
30	Het kabinet ondersteunt de lokale aanpak in prioritaire gebieden.	doorlopend	De meest betrokken gemeenten werken samen met de lokale en landelijke partners aan het uitbouwen en borgen van de lokale bestuurlijke aanpak door verdere investering in kennis en kunde.	In elke gemeente die te maken heeft met casuistiek is -op advies van de NCTV- een multidisciplinair casusoverleg ingericht waar een persoonsgerichte aanpak is ingericht op interventie niveau. Dit geldt voor zowel de meest betrokken gemeenten, als een toenemend aantal andere gemeenten.

				De NCTV stuurt op regionalisering van de aanpak ter vergroting van effectiviteit en slagkracht (a). Burgemeesters, gemeentesecretarissen en hoofden OOV zijn in enkele tientallen regionale bijeenkomsten geïnformeerd over de integrale aanpak van jihadisme (o.a. Lochemconferentie waar ruim 200 burgemeesters zijn geïnformeerd over fenomeen en aanpak) (a). De NCTV heeft een handreiking voor gemeenten ontwikkeld voor gemeenten bij het opzetten en uitbouwen van een lokale bestuurlijke aanpak. (b) Vanuit de NCTV zijn accounthouders en experts beschikbaar die gemeenten ondersteunen in het uitbouwen van de integrale aanpak, alsmede duiding rondom jihadisme verzorgen. (b) Ook heeft er een bijeenkomst met de meest betrokken gemeenten plaatsgevonden over aanpak van communicatie rond radicalisering/jihadisme (maart 2015) Elke zes weken vindt onder voorzitterschap van de Minister van VenJ samen met Minister SZW, Minister BZK, NCTV en hoofd AIVD bestuurlijk overleg met de burgemeesters van de meest betrokken gemeenten plaats. (c).
31	Voortzetting samenwerking tussen Rijk en betrokken gemeenten.	doorlopend	Rijk en gemeenten werken samen bij de ontwikkeling en uitvoering van een integrale aanpak jihadisme op lokaal niveau. Het versterken van preventieve aanpak van radicalisering maakt hier deel van uit (zie ook maatregel 26).	Bestuurlijke afspraken krijgen uitwerking met de besteding gelden die zijn gereserveerd voor versterking van de lokale aanpak in de brief "Versterking veiligheidsketen" die op 27 februari 2015 naar de TK is verzonden (a). Het interbestuurlijk team bij SZW heeft een alternatieve invulling gekregen met de oprichting van de Programmadirectie CT binnen de NCTV, dat belast is met de coördinatie over de uitvoering van de preventieve maatregelen (b).
32	Versterking coördinatie op de uitvoering	gereed	Bij de Nationale Politie (NP) is een Nationale Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (NSGBO) ingericht ten behoeve van contraterrorisme. Daarnaast is door de Koninklijke Marechaussee (KMar) een Landelijke Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (LSGBO) jihadisme ingericht . Er wordt toegewerkt naar een verbeterd centraal overzicht van de genomen maatregelen op persoonsniveau.	Na inrichting van NSGBO is gestart met oefenen. De eerste oefeningen hebben tot leerpunten geleid die zijn gedeeld met alle SGBO's. Op basis hiervan is er een draaiboek NSGBO en zijn er 10 draaiboeken SGBO's.(c) Het overzicht van de genomen maatregelen op persoonsniveau wordt gerealiseerd bij de CT-Infobox. Deze wordt hiertoe versterkt vanuit capaciteit/budget van deelnemende partners. Onderzocht wordt hoe de bestuurlijke data via de NP aan de CTI kunnen worden verstrekt (streven realisatie is eind 2015).(d)
33	Prioritering financiele aanpak jihadisten.	doorlopend	In het kader van voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme wordt geïntensiveerd ingezet op de financiële aanpak van jihadisten.	De Financial Intelligence Unit (FIU) zet capaciteit gericht in op de financiële aanpak van jihadisten.(a) Bij het Functioneel Parket is een officier van justitie vrijgemaakt voor het tegengaan van terrorismefinanciering. (a) De FIU deelt informatie met banken en met relevante

				money transfer providers diehen in staat stelt risicotransacties te onderkennen. Alle meldingen worden bezien op connectie met jihadisten en facilitatoren (b)
34	Versterking detectie jihadistische reisbewegingen.	2015	Zoals afgesproken met de TK in het debat van 4 september wordt een nieuwe technische voorziening gebouwd waarmee met toepassing van de bestaande strafrechtelijke vorderingsbevoegdheid van het OM binnen bestaande reisgegevensstromen via één centrale plek bevraagd kunnen worden, om zo o.a. gekende jihadistsiche strijders te kunnen traceren (KS 29754, 226). De TK is volledig geïnformeerd hierover in verschillende debatten, het debat van 4 september 2014 en per brief d.d. 9 september 2014 (Kamerstuk 29 754, nr. 266), alsmede in Kamervragen Schouw AH-TK20142015-215.	Met 'bestaande reisgegevens' wordt gedoeld op de Advanced Passenger Information (API)-gegevens die op basis van de vreemdelingenwetgeving ten behoeve van het tegengaan van illegale immigratie en de grenscontrole worden verwerkt door de KMar, en de reserveringsgegevens en check-in gegevens die op basis van de douanewetgeving ten behoeve van de goederencontrole worden verwerkt door de Douane. In beide gevallen gaat het in de huidige praktijk om reisgegevens van met name vluchten die de EU-buitengrens passeren. De officier van justitie kan in het belang van een opsporingsonderzoek op grond van met name artikel 126nd van het Wetboek van Strafvordering gegevens vorderen bij iedere houder van relevante informatie. Straks zal de officier van justitie met gebruikmaking van de nieuwe technische voorziening geautomatiseerd en gericht reisgegevens kunnen vorderen bij de KMar en de Douane. Indien bij deze vergelijking overeenkomsten zijn met de gegevens van de KMar of de Douane wordt een match gegenereerd en worden deze gegevens uit de match doorgezonden naar het OM.
35	Versterking deskundigheidsbevordering in de uitvoering.	doorlopend	Deskundigheidsbevordering in de CT-keten is versterkt. Er wordt ingezet op het delen van eenduidige communicatie vanuit de overheid, het kennis delen binnen Nederland en het benutten van internationale expertise in communicatie rond radicalisering en terrorisme.	Benutten van internationale expertise in communicatie rond radicalisering/terrorisme: bijeenkomst met experts van het SSCAT (maart 2015) (a,b) NCTV en AIVD organiseerden eind 2014 een bijeenkomst over jihadisme voor medewerkers uit de vreemdelingenketen de bijeenkomst was gericht op kennisopbouw over alle aspecten van jihadisme en het tegengaan van radicalisering en bestrijden van terrorisme waarmee medewerkers in de vreemdelingenketen te maken krijgen. Sinds eind 2014 worden op de locaties van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) awareness-bijeenkomsten georganiseerd waar partners voor worden uitgenodigd. Eind 2015 hebben alle locaties deelgenomen; KMar en NP hebben handelingskaders ontwikkeld aangaande de aanpak of bestrijding van radicalisering en jihadgang. Daarnaast zijn de hjandelingskaders versterkt op basis van de meest recente ontwikkelingen, zowel op nationaal als Europees, voor het onderkennen van uitreizers, jihadgangers en Syriëgangers. Andersom, werken de NP en KMar mee aan kennisuitwisseling ten behoeve van de Europese discussies. (e) KMar en NP hebben handelingskaders ontwikkeld aangaande de aanpak of bestrijding van radicalisering en

				jihadgang. (e) Er wordt structureel gecommuniceerd over signaleren en aanpak radicalisering en jihadgang via de landelijke en eenheidscommunicatiekanalen binnen de politie. Met opleidingsinstituut van DJI wordt verkend of verbreding van het aanbod qua onderwerp (extremisme, radicalisering en jihad) en doelgroep (hele veiligheidsketen) ten behoeve van een vakopleiding mogelijk is. (b) Er zijn woordvoeringslijnen over de integrale aanpak en het fenomeen radicalisering gedeeld met alle gemeenten (januari 2015). Er is een bijeenkomst georganiseerd met de meest betrokken gemeenten over aanpak van communicatie rond radicalisering/jihadisme (maart 2015). Sinds de lancering op 8 december 2014 is de Kennisbank Terrorisme app voor eerstelijnsprofessionals (zoals wijkagenten en jongerenwerkers) 631 keer geïnstalleerd op mobiele telefoons of tablets om zo toegang tot informatie over terroristische organisaties te krijgen (c).
36	Intensivering internationale samenwerking en aanpak op het gebied van jihadgangers.	doorlopend	Op internationaal niveau is en wordt de samenwerking geïntensiveerd.	Nederland speelt, als lid van de EU Kopgroep Jihadisme. een actieve rol bij de totstandkoming en implementatie van maatregelen waarover de afgelopen periode in EU verband overeenstemming is bereikt. Het accent ligt op informatie-uitwisseling en optimalisering van signaleringmogelijkheden, onder andere door beter gebruik te maken van bestaande instrumenten. De rol van Europol bij het uitwisselen van informatie wordt verder uitgewerkt. Er wordt onder leiding van de Europese Commissie door de lidtstaten gezamenlijk gekeken naar mogelijkheden voor het aanpassen van de Schengen Grenscode ten behoeve van de versterking van grenscontroles. De EU-samenwerking bij het tegengaan van illegale vuurwapenhandel wordt geïntensiveerd. In het kader van strategische communicatie en het ontwikkelen van narratives is in januari 2015 van het SSCAT opgericht. Daarbij zal Europol een grotere rol krijgen bij het bestrijden van jihadistische content op internet. Binnen het Global Counter Terrorism Forum (GCTF) is Nederland samen met Marokko sinds december 2014 het co-voorzitter van de Foreign Terrorist Fighters werkgroep.
37	Optimalisering bestaande signaleringsmiddelen.	doorlopend	Op Europees niveau zijn naar aanleiding van de aanslagen in Parijs nadere afspraken gemaakt over samenwerking. Op een aantal maatregelen zet Europa de komende tijd versterkt in. Zoals een verbeterde informatie-	37a. Er wordt geinvesteerd om de frequentie van de nationale naslag in het SISII te verhogen (bv. 100% gebruik aan de grens, verkeerscontroles). (i) In een koppeling tussen het SISII en het OPS is voorzien. Daarnaast is sprake van een verkenning ten behoeve van

			uitwisseling over jihadisten. Lidstaten leveren al langer in toenemende mate data aan bij het Europol Focal Point, en het aantal signaleringen van terrorisme in het Schengen-Informatiesysteem (SISII) neemt elke maand toe. Nederland hoort bij de koplopers qua informatie-uitwisseling met Europol en Interpol op dit terrein.	het inrichten van een koppeling tussen het 'Stolen and Lost Travel Documents' (SLTD) en het SISII zodat één naslag voldoende is. (ii) Nederland signaleert alle jihadgangers in het SISII. Bij de signalering van jihadgangers is een instructie doorgevoerd in het SISII waardoor een directe handeling en opvolging op jihadgangers mogelijk is. (iii) 37b. Afgelopen periode is een impactanalyse uitgevoerd voor de implementatie van SLTD voor standaard controle aan de grens. Er wordt gestreefd naar een dekkingsgraad van 100%. Als het SLTD geimplementeerd is, is het mogelijk om gestolen en vermiste paspoorten geautomatiseerd te detecteren. De uitrol van de implementatie is gestart. Streven is om het SLTD in juni 2015 geïmplementeerd te hebben (ii).
38	Versterking proactieve informatie-uitwisseling.	doorlopend	Om tijdig te beschikken over de juiste informatie is proactieve en systematische deling van informatie noodzakelijk. Nederland heeft een proactieve uitwisseling en signalerings aanpak, waarbij een integrale benadering gekozen wordt om zo een compleet plaatje te kunnen maken. Het is van essentieel belang dat andere Europese lidstaten dit ook doen, om zo een sluitend geheel te kunnen vormen. Ook wordt de samenwerking met de Verenigde Staten, Canada en Australie versterkt. Deze maatregel hangt nauw samen met *maatregelen 35e en 37a.*	(a,b) Nederland is koploper met het leveren van informatie over en signaleren van jihadgangers. De signaleringen van bekende jihandgangers vinden plaats in het nationale en internationale systemen, zoals het SISII. (zie ook maatregel 37a). (a,b) Informatie en kennis over jihandgangers wordt ook gedeeld met Europol, specifiek via het Focal Point Travel, de Dumas groep, het nieuwe Single Point of Contact-netwerk, alsmede Interpol. Daardoor kan een analyse plaatsvinden door Europol/Interpol waarbij de opgebouwde kennis gedeeld kan worden met de lidstaten om zo nog beter en efficienter deze problematiek aan te pakken. (a,b,c) Nederland heeft in december een protocol t.b.v. (Europese) informatie-uitwisseling ondertekend. Het protocol is ondertekend door 10 lidstaten. Het protocol dient om een 24/7 netwerk single point of contact te hebben om specifieke informatie over jihadisten te kunnen delen en snel opvolging te kunnen doen. Het gaat om informatie die beschikbaar is bij de politie. Namens Nederland is de NP daarom het point of contact. Het aantal aangesloten lidstaten groeit gestaag en de eerste successen worden geboekt. De informatie-uitwisseling verloopt via Europol. Nederland roept in Europees verband lidstaten op om het protocol te ondertekenen (a,b,c).